

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у травні 2026 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами,
матеріалами преси та неопублікованими документами)

Загальні питання

9 травня у Києві відбулося масштабне відзначення Дня Європи, організоване Офісом Віцепрем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України за підтримки Європейського Союзу через Програму *Ukraine2EU*. Цьогорічний захід об'єднав представників органів державної влади, країн-членів ЄС, громадянського суспільства, молодь, культурну спільноту та всіх, хто підтримує європейське майбутнє України. Особливою частиною офіційного відкриття події стала презентація артінсталяції «Пройти через...» художника М. Деяка. Роботу присвячено темам трансформації, стійкості та шляху, який проходить українське суспільство. На пішохідно-велосипедному мосту через Володимирський узвіз було відкрито фотовиставку «Європейські цінності у фото / історіях киян», а на Михайлівській площі – тематичну інсталяцію «Україна – Європа: Єдність, перевірена часом». Протягом дня для гостей діяла велика інтерактивна програма – близько пів сотні культурних і просвітницьких заходів. Учасники долучалися до тематичних вікторин, екскурсій, музичних конкурсів, інтерактивних ігор про країни ЄС, публічних дискусій і вебінарів. Культурну частину Дня Європи завершив показ українського фільму «Ти – космос» режисера П. Острікова.

7 травня у столиці провели церемонію нагородження лауреатів премії *House of Europe Award*, що відзначає людей та організації, які рухають Україну вперед у партнерстві з ЄС і Великою Британією. Організатори отримали 463 заявки в дев'яти номінаціях. Лауреатами стали: Асоціація «Платформа сучасного танцю»; мистецький проєкт «Відчуття Безпеки. Мости Солідарності» від «YermilovCentre»; видавнича та медійна ініціатива для підтримки українських фотографів, які документують війну *The Information Front від Odesa Photo Days Festival*; онлайн-медіа та громадська організація «Європейська правда»; проєкт з оцифрування артефактів та забезпечення місцевих інституцій технологіями й експертизою *Ukrainian Heritage Digitization and Dissemination Initiative* від *Scientific and research lab «Archaic»*; літературний українсько-кримськотатарський проєкт «Кримський Інжир / Qırım İncisi» від «Кримського Дому»; роман

«Меланхолії опору» Л. Краснагоркаї у перекладі з угорської О. Вешелені (видавництво «Комора»); театральна режисерка, перформерка та культурна менеджерка, співзасновниця незалежного театру «Нафта» у Харкові Н. Хижна.

19 травня у Харкові оголошено переможців другої премії «Генерація Ніка». Церемонія нагородження відбулась у день народження загиблої мисткині Вероніки Кожушко. Лауреатками стали Є. Теплякова (Одеса) в категорії «література» та К. Носаль (Запоріжжя) в категорії «живопис». Спеціальну відзнаку премії від художньої студії *Aza Nizi Maza* здобула художниця К. Надточій. Також двох митців відзначено у спеціальній військовій номінації – В. Хмелівську (за лірико-філософське есе) та В. Малишева (за художню роботу). Премію для молодих художників та літераторів «Генерація Ніка» заснував Харківський літературний музей наприкінці 2024 року.

День пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу

18 травня у «Кримському домі» в Києві відбулося відкриття фотовиставки «Відкритий архів Криму: світлина 1920–1930-х років», приуроченої до Дня пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу. В основі виставки – світлина з фондів Бахчисарайського історико-культурного та археологічного музею-заповідника, оцифровані ще до окупації півострова у 2014 році. Кураторську експозицію провела дослідниця та історикиня Г. Абдулаєва. На рідкісних фотографіях можна побачити життя кримських татар до депортації 1944 року: архітектуру, ремесла, тогочасні експозиції Ханського палацу та кадри археологічних експедицій, побут корінного народу півострова. Під час заходу також презентовано тизер оновленої української версії художнього фільму «Хайтарма» (2013) режисера А. Сеїтаблаєва.

12 травня в приміщенні Верховної Ради України представлено виставку «Не засудили вчора – повторюється сьогодні». Експозицію склали 12 постерів, у яких поєднано історичні образи, символіка кримськотатарського народу, сучасні асоціації з окупацією Криму та російською агресією проти України, художні метафори спротиву й пам'яті. Автор візуальної частини – художник А. Єрмоленко. Виставковий проєкт створено Кримськотатарським ресурсним центром за підтримки Меджлісу кримськотатарського народу.

15 травня у Національному музеї історії України у Другій світовій війні проведено публічну дискусію «Чінгенє в кримськотатарських списках – від порятунку до депортації: маловідомі історії ромів Криму». Зустріч було приурочено до 82-х роковин сталінської депортації кримськотатарського народу та присвячено історії кримських ромів чінгенє – частково асимільованої з кримськими татарами спільноти, яка вважається хоронителем кримськотатарської музичної традиції. Участь у дискусії взяли ромологиня Н. Зіневич, етнолог О. Рибалко та дослідник ромської культури й літератури Я. Панченко.

Вшанування пам'яті

25 травня у Києві до 100-річчя з дня загибелі українського державного, військового та політичного діяча Симона Петлюри в Національному музеї історії

України відкрито виставковий проєкт «Шлях героїв. Пам'яті Симона Петлюри». Виставку сформували понад дві сотні експонатів з колекції Військово-історичного музею та архіву Української вільної академії наук у Канаді, які ілюструють перебіг визвольних змагань першої чверті XX століття. Це особисті речі військових і політичних діячів доби Української революції 1917–1921 років. Особливе місце в експозиції посідають бойові знамена Армії УНР. Також тут можна побачити велику збірку робіт геральдиста М. Битинського – проєкти державних відзнак, нагород, знамен і хоругов Української держави й Армії УНР. Виставка, створена за підтримки Фондації Пилипа Орлика, діятиме в музеї на постійній основі. Крім того, 20 травня Український інститут національної пам'яті розгорнув на київському Хрещатику експозицію «Симон Петлюра: життя за незалежність», яка мандруватиме містами країни. На Полтавщині під лозунгом «Наша сила – в єдності» проведено декілька десятків заходів до 100-річчя пам'яті Симона Петлюри, Серед них: дводенна наукова конференція «ХІ Петлюрівські читання» у Полтавському краєзнавчому музеї ім. В. Кричевського; V Універсальна книжкова виставка-ярмарок «ПОШУК», в межах якої пройшли публічні дискусії, лекції, творчі зустрічі та презентації видань від понад 25 українських видавництв; презентація путівника «Симон Петлюра і Полтава»; документальна виставка «Я вірю і впевнений, що Україна, як держава, буде!» від Державного архіву Полтавської області та ін.

Національний банк України ввів у обіг пам'ятну монету «Український авангард. Олександра Екстер» на честь української художниці. Випуск монети започатковує новий напрям у нумізматичній програмі, присвячений українському авангарду та митцям, які вплинули на розвиток світового модернізму. Дизайн виробу розробив художник М. Коваленко, а скульптором став А. Демяненко. Також Національний банк випустив дві пам'ятні монети, присвячені художнику Івану Падалку та письменнику Майку Йогансену. Нові монети продовжують тематичний напрям, який започатковано минулого року, щоб вшанувати митців Розстріляного відродження.

Медіа

21 травня у Києві відбулася церемонія нагородження переможців Премії імені Георгія Гонгадзе 2026. Лауреатами вперше стали відразу двоє представників медіасфери: очільник відділу розслідувань «Української правди» М. Ткач та співзасновниця й головна редакторка «The Kyiv Independent» О. Руденко. Нагороду для професійних журналістів заснували у 2018 році Український ПЕН, родина Георгія Гонгадзе, видання «Українська правда», Києво-Могилянська Бізнес-школа та її випускники.

14–16 травня у Львові пройшла дванадцята міжнародна конференція *Lviv Media Forum (LMF)* від ГО «Львівський медіафорум», яку цьогогоріч відвідало понад 700 учасників із 36 країн – українських та іноземних медійників, дослідників, комунікаційників, представників громадського сектору та міжнародних організацій. Фокусна тема події – «Реальність під ударом: завмерти, тікати чи боротися?». Програму конференції формували два тематичні потоки – світоглядний

Frankly Spoken та практичний *Smartly Done*. В межах *LMF 2026* відбулося понад два десятки дискусій, публічних розмов, презентацій і спеціальних подій, присвячених інформаційній безпеці, стратегічним комунікаціям, культурі, роботі медіа в кризових умовах та новим підходам до журналістики. Окремою частиною *LMF* стала культурна програма. На локації форуму представили виставковий проєкт, що об'єднав відеоінсталяції та мультимедійні роботи українських художників, присвячені війні, пам'яті та медійному досвіду. Зокрема відвідувачі могли побачити відеопроєкт Я. Малащука та Р. Хімея «Ви не маєте цього бачити», а також імерсивний проєкт «Земля» О. Сая та Ю. Грузінова, прем'єра якого раніше відбулася на Венеційській бієнале, та інсталяцію О. Сая «Зміниш або помри», що порушує питання морального вибору та сприйняття війни в Україні. Виставку реалізовано разом із партнером *Jam Factory Art Center*. Подієва частина культурної програми включала музичні виступи, *DJ*-сети та вечірні зустрічі для учасників форуму.

Благодійність

14 травня у стінах столичного *32JazzClub* відбувся благодійний музичний вечір «Tribute to Herbie Hancock» на підтримку 32 окремої механізованої Сталеві бригади, зокрема бійців у шпиталях. На вечорі прозвучала музика джазового піаніста та композитора Г. Генкока. Твори маестро виконали два українські піаністи – О. Малишев та А. Новиков.

20 травня рух *VETERANKA* разом із письменницею О. Забужко передали батальйону безпілотних систем «Ведмеді» 39 окремої бригади морської піхоти ЗСУ роботизований комплекс «Maul» (капсула для евакуації поранених із найважчих ділянок фронту). Передача комплексу стала фіналом масштабного збору на суму 4 мільйонів гривень, що супроводжував всеукраїнські покази фільму «Куба та Аляска» режисера Є. Трояновського. До ініціативи долучилася О. Забужко, яка зі своїми читачами та підписниками акумулювала 1 мільйон 66 тисяч гривень.

30 травня у Львові на території Музею народної архітектури і побуту імені Климента Шептицького вдруге пройшов благодійний фестиваль «ЧекаFest 2.0», який вшановує пам'ять полеглої журналістки, бойової медицині добровольчого медичного батальйону «Госпітальєри» та Героїні України Ірини Цибух із позивним «Чека». Головною благодійною метою цьогорічної події було зібрати 1 800 000 гривень на два наземні роботизовані комплекси для 503 окремого батальйону морської піхоти. Збір організували разом із БФ «Повернись живим». У програмі фестивалю – дискусії та лекції з фокус-темою «Пошук та формування ідентичності». Окремою локацією стали «Простори пам'яті» від громадської організації «Вшануй» та платформи «Меморіал». На музичній сцені виступили гурти «ДахаБраха», «Пиріг і Батіг», «ЩукаРиба», «Шепіт» та Марина Круть.

29 травня у Львівському академічному драматичному театрі ім. Лесі Українки відбувся показ благодійної вистави «Баба Пріся» за текстом П. Ар'є (режисер О. Кравчук). Усі вторговані кошти буде перераховано на збір «Один зі зграї» благодійного фонду «Вовки Да Вінчі».

Благодійні концерти та творчі вечори організували такі артисти та митці, як: хор «Гомін» Львівського органного залу (концертний тур Північною Америкою – 6 мільйонів гривень для військових); бандуристи та лірники М. KRUTЬ, А. Войтюк, А. Ляшук і Т. Козуб (благодійний тур «Світло струн» із концертами у Харкові, Києві та Львові – 648 тисяч гривень для 6 загону спеціального призначення «Спецпідрозділу Тимура» ГУР МОУ); гурт «ТНМК» (виступи у Чернівцях, Івано-Франківську та Києві – 1,1 мільйона гривень для потреб Сил оборони); поет і ветеран російсько-української війни А. Дронь (благодійний літературний вечір у Львові – 627 тисяч гривень на лікування та психологічну підтримку дітей українських військових); гумористичний дует «Ветерани космічних військ» (трансляція розважального шоу «Вікторина» – 1,15 мільйона гривень для ЗСУ).

Арттерапія

10 травня у Києві з ініціативи Благодійного фонду «DRAMAN» відбувся театральний фестиваль «DRAMAN fest. ВІДНОВЛЕННЯ». Його головна тема – театр як інструмент психоемоційного, соціального та суспільного відновлення в умовах війни. Подія стала підсумком програм, які фонд «DRAMAN» реалізовує від початку повномасштабного вторгнення. Програма фестивалю базувалася на досвіді роботи з внутрішньо переміщеними особами, людьми старшого віку, родинами військових та іншими групами, які пережили травматичний досвід війни, та включала: театралізований антистресовий тренінг «Випусти пару» (створений в межах програми «Метаморфози»); виставу «Поляна метеликів» у жанрі японського ракуго (виконавці – актори інклюзивної театральної студії «DRAMAN» та представники благодійного фонду «Життєлюб»); документальну виставу-сторітелінг «Перехід» (створена на основі реальних історій внутрішньо переміщених осіб).

16 травня на столичному Андріївському узвозі пройшов «Ветеранський артфестиваль», що об'єднав ветеранів, митців та всіх небайдужих навколо української культури й мистецтва. Головними акцентами мистецької події стали виступи ветеранів, різноманітні майстер-класи, виставки, зустрічі, а також перформанс «Київ оживає очима тих, хто вистояв за нас». Мета фестивалю – сприяти психоемоційному відновленню та адаптації захисників через творчість. Організаторами виступили артцентр для реабілітації та соціалізації ветеранів *Tytanovi*, Київський міський центр комплексної підтримки учасників бойових дій «Київ Мілітарі Хаб», Музей-майстерня Івана Кавалерідзе в місті Києві за підтримки Київської міської державної адміністрації та ГО «Андріївський узвіз».

29–31 травня Хмельницький обласний академічний музично-драматичний театр ім. Михайла Старицького став головною сценою для дебютного фестивалю ветеранських театрів «Veteran Art Festival», головною метою якого є арттерапія, психологічне відновлення ветеранів, а також розвиток ветеранського театального руху. Подія об'єднала сім творчих колективів (аматорських та професійних) з різних куточків України, зокрема з Хмельницького, Києва, Рівного, Вінниці, Луцька та Чернігова. Учасники представили різноманітні театральні постановки –

від психологічних детективів до літературно-музичних композицій. Подію організовано за сприяння Хмельницької обласної військової адміністрації та підтримки Міністерства у справах ветеранів України.

Безбар'єрність

25 травня в межах Національного тижня безбар'єрності (25–31 травня) на головній алеї столичного Національного комплексу «Експоцентр України» у Києві відкрито виставку артпроєкту «Безбар'єрність – це коли можеш за словами бачити людину». Виставка об'єднала 16 ілюстрацій українських митців про право бути собою без жодних обмежень чи упереджень. Серед тих, про кого йдеться в експозиції, – люди з інвалідністю, люди старшого віку, люди, які пережили полон, а також люди з порушеннями зору чи слуху. Відвідати виставку можна до 31 серпня. Згодом плакати демонструватимуть також у громадах по всій Україні. Проєкт є частиною всеукраїнської кампанії соціальних змін «Безбар'єрність – це коли можеш», що реалізується в межах ініціативи першої леді України О. Зеленської «Без бар'єрів», у партнерстві з ЮНІСЕФ, Міністерством культури України, Радницею-уповноваженою Президента України з питань безбар'єрності та громадською організацією «Безбар'єрність».

9 та 10 травня Національна філармонія України провела черговий «Безбар'єрний вікенд: долаємо стереотипи», присвячений темі «Філософія слуху». Проєкт став продовженням довготривалої культурно-освітньої ініціативи, спрямованої на розвиток інклюзивності та формування культури рівності в мистецькому середовищі. Організатори запропонували поглянути на звук не лише як на фізичне явище, а як на спосіб взаємодії зі світом через ритм, вібрацію, рух, зорові образи та мову жестів. Особливу увагу приділили досвіду людей із порушеннями слуху та їхній участі в культурному житті. Програма включала дискусійний клуб, воркшоп з української жестової мови «Почути тишу», інтерактив «Відчути звук» з майстер-класами гри на ударних інструментах, концерт «Видимий звук», тематичні екскурсії та освітні зустрічі. Усі події супроводжувалися перекладом українською жестовою мовою.

Регіональна культурна політика. Ініціативи громад

29 травня у Музеї історії міста Києва відбулося урочисте нагородження лауреатів мистецької премії «Київ». Відзнака Департаменту культури Київської міської державної адміністрації вручається за визначні творчі досягнення та внесок у розвиток культурного простору столиці. Цьогоріч премію отримали: головна режисерка Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра Т. Трунова (премія імені Амвросія Бучми у галузі театрального мистецтва); художник О. Соловей (премія імені Сергія Шишка в галузі образотворчого мистецтва); композитор В. Зубицький (премія імені Артемія Веделя в галузі музичної композиції); кінорежисерка, сценаристка М. Стоянова (премія імені Івана Миколайчука в галузі кіномистецтва); майстриня декоративного розпису І. Вапнярська (премія імені Сергія Колоса в галузі народного декоративного мистец-

тва); письменниця Т. Фольварочна (премія імені Євгена Плужника у галузі літератури); фотохудожник, мистецтвознавець А. Котлярчук (премія імені Анатолія Москаленка в галузі журналістики); хореограф, директор Київської муніципальної академії танцю ім. Сержа Лифаря, н. а. України О. Нестеров (премія імені Павла Вірського в галузі хореографічного мистецтва); головний художник ДП «Національний цирк України» І. Павелець, головна режисерка ДП «Дирекція пересувних циркових колективів України» Н. Сєдова та завідувачка художньо-постановочної частини ДП «Національний цирк України» Н. Сухроменда (премія імені братів Василя та Олександра Ялових у галузі циркового мистецтва).

Культурно-мистецькі проєкти

17 травня у Києві на території Національного комплексу «Експоцентр України» вперше відбувся етнофестиваль «Віднайдені», організований медіа #ШОТАМ. Складовими фестивалю стали: виступи капели «Збитень», гуртів *Thesaurum* і *NAZVA* та традиційна етнотека просто неба; зустрічі з дослідниками та популяризаторами української історії та мови, зокрема з А. Галімовим та А. Острозькою; презентація виробів від крафтових майстрів, народних умільців та локальних українських брендів; інтерактивні заняття, де відвідувачі могли долучитися до традиційних ремесел та мистецтв.

21–24 травня в Ужгороді пройшов перший Відкритий фольклорний фестиваль-конкурс культурного розмаїття «Шовкова косиця», покликаний об'єднати творчі колективи, популяризувати народне мистецтво та зберігати багату культурну спадщину України й національних спільнот, які століттями живуть на Закарпатті. Новий мистецький проєкт ініційовано художньою керівницею Заслуженого академічного Закарпатського народного хору Н. Петій-Потапчук. Головною метою фестивалю є збереження й розвиток українських культурних традицій, підтримка талановитих виконавців і творчих колективів, популяризація нематеріальної культурної спадщини та створення простору для творчого обміну між учасниками з різних регіонів і країн. Упродовж фестивальних днів свою творчість представили понад 50 колективів та індивідуальних виконавців – загалом близько 800 учасників із різних регіонів України та з-за кордону. Їх оцінювало професійне журі у кількох номінаціях – від хорового й вокального мистецтва до танцювальних та фольклорних колективів. Гран-прі здобув Київський академічний театр українського фольклору «Берегиня». Окрім конкурсної програми, фестиваль «Шовкова косиця» включав низку культурно-мистецьких подій, долучитися до яких змогли всі охочі. Зокрема це: показ вистави «Животоки» Київського академічного театру українського фольклору «Берегиня» (на сцені Закарпатського академічного обласного театру ляльок); дефіле народних костюмів та майстер-клас із закарпатського народного танцю (площа Є. Фенцика); благодійні концерти учасників та гостей фестивалю історичним центром Ужгорода; урочишта хода учасників та гостей фестивалю історичною частиною міста (площа Театральна); гала-концерт і церемонія нагородження переможців фестивалю-конку-

рсу (площа Ш. Петефі). Захід реалізовано за сприяння Національної всеукраїнської музичної спілки та Всеукраїнського хорового товариства ім. М. Леонтовича, провідних закладів культури краю та меценатів.

Всесвітній день вишиванки

Цього року Всесвітній день вишиванки відзначав 20-річний ювілей. Головний фокус ювілейного року – єднання українців по всьому світу та підтримка культурної спадщини тимчасово окупованих регіонів. 21 травня українці вийшли на вулиці у традиційному вбранні. Яскравими флешмобами підтримала традицію столиця. Зокрема у вишиванки різних історичних регіонів переодягли скульптури малюків-засновників Києва (Кия, Щека, Хорива та Либідь) на Поштовій площі. Цього року вперше в Україні відбулася акція «Вишита стрічка пам'яті», започаткована громадськими організаціями та місцевими громадами. Вона має на меті створити нову національну традицію вшанування. Пов'язування вишитих стрічок біля портретів загиблих воїнів стало символом глибокої вдячності, єдності та нерозривного зв'язку поколінь. Серед нових ініціатив – мілітарі-вишиванки (з додаванням символіки родів військ) та відтворення призабутих або втрачених старовинних орнаментів Сходу України. Напередодні Всесвітнього дня вишиванки у Національному музеї декоративного мистецтва України було відкрито виставку «ARS: українське гаптування», присвячену мистецтву вишивки, а саме розмаїттю технік виконання, які сформувались у XVIII – на початку XX століття. Виставковий проєкт охопив близько ста експонатів із колекції музею: сорочки, рушники, лиштва підризників, фрагменти ручної вишивки. 21 травня у Харкові громадська організація «ФРІ Харків» провела культурно-просвітницький фестиваль «Вишиванка Фест». Гості заходу мали можливість дізнатися значення орнаментів усіх областей України та особливості вишивки свого краю, долучитися до творчих майстерень та благодійного ярмарку. У Дніпрі у цей день на міському заході «Всесвітній день вишиванки! 20 років разом!» презентовано найбільшу чоловічу традиційну сорочку (загальна ширина разом із рукавами сягає 9 метрів), виготовлену в давній техніці «вибійка» вихованцями Центру дитячої та юнацької творчості «Крила» разом із представниками Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. Яворницького. 21 травня у Дрогобичі на Львівщині понад тисячу містян взяли участь у встановленні національного рекорду України – «найбільша кількість автентичних вишитих рушників, представлена на одній локації». Під час акції на площі Ринок експерти Національного реєстру рекордів України зафіксували 1713 унікальних старовинних та сучасних рушників, де кожен витвір вирізнявся неповторністю візерунків у дизайні. Масштабний захід відбувся під гаслом «Мамин рушник». У Туристично-інформаційному центрі Чернівців до свята виставили відтворені вишиті сорочки Ольги Кобилянської та Івана Миколайчука, які було створено місцевими майстринями в межах проєкту «Вишивка в одязі видатних українців». Амбасадорами виробів є акторка Р. Зюбіна та режисер-кінодокументаліст, військовослужбовець О. Ткачук. Український бренд «[не] хустка» разом із ГО «Всесвітній день вишиванки»

презентували нову колекцію аксесуарів «Вишита спадщина». 21 травня у Черкасах, Чернівцях, Києві, Львові, Житомирі, Тернополі та Львові відбулися допрем'єрні покази документального проєкту від Суспільне. Чернівці «День вишиванки. Шлях до себе» – про феномен Дня вишиванки, який відзначають у третій четвер травня, і про людей, які за 20 років перетворили студентську ініціативу у міжнародне свято, відоме у понад 100 країнах світу.

Креативні індустрії

4–10 травня у Києві відбувся *Ukrainian Design and Innovation Week*. Тема шостого сезону – *Ambience*, що досліджує атмосферу як інструмент дизайну та спосіб мислення про простір. Програма Тижня Дизайну об'єднала три десятки заходів у різних форматах – від виставок і презентацій до лекцій, майстер-класів і студійних візитів до митців, серед яких Н. Кадан, *WAONE*, А. Гаєва та М. Василенко. Ключова подія сезону *DESIGN HALL*, яка пройшла 9 та 10 травня у Мистецькому Арсеналі, представила понад 180 українських брендів у сферах меблів, декору, освітлення й арту, а також включала великий лекторій із відкритими лекціями та профільними дискусіями про актуальні процеси в дизайні та архітектурі. Серед спікерів – Л. Дереш, Г. Ушаков, О. Полтавцев. Окрім того, в Мистецькому арсеналі працювала експозиція посуду та предметів інтер'єру інклюзивного дизайну, створених у майстерні Національного реабілітаційного центру *Unbroken*. Соціальна мета шостого сезону *UDIW* – зібрати 200 тисяч гривень на підтримку функціонування *Unbroken*.

Театр

22–24 травня у Національному академічному драматичному театрі ім. Івана Франка у Києві пройшов VI Фестиваль сучасної драми, організований Національною спілкою театральних діячів України. Подія традиційно об'єднала драматургів, режисерів, акторів і глядачів навколо актуальних театральних текстів. Тема нинішнього фестивалю – переосмислення п'єс із трьох попередніх драматургічних лабораторій НСТДУ. Деякі з цих творів уже були поставлені в різних театрах, як, наприклад, «Параскева» О. Мацюпи у Рівному, «Бридські явища» А. Бондаренка у Львові, «Гражда» О. Михайлова у Чернівцях, «Вживуть тільки пам'ятники» О. Гриценко у Києві. Інші ще ждуть на сценічне втілення. Режисерами перформативних читань стали учасники «Франко-Практикуму» – конкурсу для молодих режисерів від Театру Франка. Спеціальна подія VI Фестивалю сучасної драми – читання нової п'єси Л. Лягушонкової «Королева з Гардаріке» у постановці режисера і співзасновника «Франко-Практикуму» Д. Петросяна.

7–10 травня громадська організація «Кї Platforma» вперше провела у Києві міжнародний театральний фестиваль *Kї Fest*, покликаний розвивати нові колаборації між світовими іменами театру та українською незалежною сценою. 13 подій офіційної програми розгорнулися на ключових культурних локаціях столиці, аби охопити ширшу аудиторію. Серед учасників фестивалю – 80 режисерів, акторів та представників творчих команд, а також близько 15 міжнародних режисерів і

кураторів із Литви, Польщі, Німеччини, Великої Британії, США та Австрії. Мистці порушували гострі для суспільства теми: наслідки війни, екологічні виклики, гендерну нерівність, харасмент і цінність мистецтва в часи випробувань. Глядачі побачили оперу «MÖDRANIHT songs of winter war» від *Opera Aperta*, постановки «Троянські жінки» з Нью-Йорка, а також познайомитися з роботами провідних українських режисерок: «Робота з тінню» Т. Трунової (театр драми і комедії на лівому березі Дніпра); «Brecht Cabarett» О. Дмитрієвої (театр «Золоті ворота»); «SERENDIPITY» М. Шварншової (Малий театр); «Орландо» Т. Костенюк (Сцена 6); «Енеїда» О. Семьошкіної (Театр Ветеранів). Проект реалізовано за підтримки Міністерства культури України в партнерстві з міжнародними інституціями.

11 та 12 травня у столичному Будинку актора відбулися завершальні тури XXI Конкурсу молодих акторів імені Івана Франка – щорічна ініціатива Національної спілки театральних діячів України, покликана підтримати талановиту молодь, сприяти професійному росту акторів на старті їхнього творчого шляху та популяризувати українську літературу. Виступи конкурсантів оцінювало журі у складі театральних режисерів Д. Весельського та О. Дмитрієвої, кастинг-директорки А. Самойленко, акторів театру і кіно О. Стефана та Р. Ясіновського. До другого туру журі відібрало 19 молодих акторів і студентів мистецьких вишів. Учасники представляли твори української класики – І. Франка, Л. Костенко, Т. Шевченка, Лесі Українки, Олени Пчілки та інших авторів. У третьому турі змагалися 10 конкурсантів, які працювали вже з текстами сучасних українських авторів. Серед обраних – твори С. Жадана, С. Андрухович, М. Матіос, А. Дроня. У категорії «Юніори» лауреатками стали: Ю. Яськова, студентка Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. Івана Карпенка-Карого (І премія); А. Заморока, студентка Київського національного університету культури і мистецтв (II премія). У категорії «Професіонали» перемогу здобули: П. Коробейник, акторка, режисерка, засновниця театру *ROFL Monkey Lalala* та керівниця Народного театру «Арсенал» (І премія); А. Ковальський, актор Тернопільського академічного обласного українського драматичного театру ім. Тараса Шевченка (II премія).

Цього місяця у Києві представлено низку нових вистав: «Малевич. Супрематичний рух» на музику І. Гаркуші та II дія балету «Жізель» на музику А. Адана (Національна опера України); «Там, де заходить сонце» за однойменним романом О. Пшеничної (Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка); «1111» за п'єсою А. Кароль «Генерація снів» (Національний академічний драматичний театр ім. Лесі Українки); «Розбалансовані» за п'єсою В. Гібсона «Двоє на гойдалці» (Національний академічний Молодий театр); «Доктор Серафікус» за однойменним романом В. Петрова-Домонтовича (Український малий драматичний театр); «Три товарищі» за романом Е. М. Ремарка (академічний театр на Печерську); «Раздуплісь, галава» за п'єсою В. Гориславця, «Sex Education» на основі особистих історій та спільного досвіду драматургинь Н. Захоженко, І. Гуменюк та А. Іванес (Театр Драматургів).

Театральне життя країни включало також такі прем'єри: «Дон Жуан» В. А. Моцарта у перекладі М. Лукаша (Дніпровський національний академічний

театр опери та балету); «Шукачі перлів» Ж. Бізе (Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М. В. Лисенка); «Година тиші» за мотивами п'єси Ф. Зеллера (Харківський академічний український драматичний театр ім. Тараса Шевченка); «Сорочинський ярмарок» за мотивами однойменної повісті М. Гоголя (Полтавський академічний музично-драматичний театр ім. Миколи Гоголя); «Красуня і Чудовисько» на музику І. Небесного (Одеський національний академічний театр опери та балету); «Театр. Шум за сценою» М. Фрейна (Одеський академічний театр юного глядача); «Гидке каченя» за однойменною казкою Г. К. Андерсена (Рівненський академічний обласний театр ляльок); «Озерний вітер» за повістю Ю. Покальчука (незалежний театр «Гармидер» на сцені Волинського академічного обласного театру ляльок).

Харківський державний академічний театр ляльок ім. В. Афанасьєва показав виставу «Імперія маст дай» за п'єсою «Я повернусь» О. Гриценко на сценах Львівського академічного драматичного театру ім. Лесі Українки (27 травня) та Експериментального театру «Адреналін» у Луцьку (28 травня).

15 травня Волинський краєзнавчий музей презентував виставковий проєкт «50 років історії: Волинський академічний обласний театр ляльок» – ретроспективний погляд на історію театру. Відвідувачі змогли побачити архівні документи, афіші, програмки, сценічні костюми, особисті речі акторів, світлини репетицій і вистав, а також театральні ляльки різних періодів.

Музика

23–31 травня у Києві тривав фестиваль сучасної академічної музики «Київські музичні прем'єри – 2026», який із 1989 року організовує Київська організація Національної спілки композиторів України. Гаслом 2026-го стала «Поліфонія життя», що відображає багатоголосся сучасної музики, взаємодію різних культур і творчих стилів. Мета проєкту – представити новітні твори українських та зарубіжних авторів і створити платформу для професійного діалогу між композиторами, музикантами, критиками та слухачами. Протягом дев'яти фестивальних днів відбулося близько 20 концертів, творчих зустрічей, дискусій та майстер-класів. Події проходили на провідних культурних майданчиках столиці, серед яких: Національна філармонія України, Національна академія мистецтв України, Мала зала Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, Будинок композиторів та інші. Основу програми склали прем'єрні виконання творів сучасних українських композиторів. Відкриття фестивалю у Колонній залі імені Миколи Лисенка було присвячене новим оркестровим партитурам, зокрема творам Д. Гетьмана, О. Серової та О. Шимка. Крім симфонічних концертів, фестиваль включав: камерні програми; авторські речиталі композиторів; концерти молодих виконавців; джазові проєкти; творчі зустрічі та публічні дискусії про сучасну музику; конкурс ім. Жанни Колодуб «Композитори України – дітям». Фінальний концерт відбувся 31 травня за участю Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України під орудою диригента В. Сіренка.

У програмі прозвучали твори І. Алексійчук, В. Степурка, А. Комлікової, Л. Грабовського, О. Шмурака й А. Загайкевич, що репрезентували різні напрями сучасної української композиторської школи.

29–31 травня на території столичного Національного комплексу «Експоцентр України» вирував фестиваль попкультури «Покоління». Подію присвячено атмосфері, стилю та хітам двох минулих десятиліть. Програма кожного фестивального дня за настроєм звучала як окремий мініфестиваль. Просто неба біля 1-го павільйону Експоцентру працювали тематичні інтерактивні локації та маркет із мерчем. Перед гостями виступили численні українські артисти, серед яких були С. Вакарчук, М. Ньютон, В. Козловський, гурти «LAMA» та «O.Torvald». Окрім розважальної програми, фестиваль мав важливу соціальну місію – збір коштів на підтримку другого корпусу НГУ «Хартія».

16–17 травня у Києві відбувся дванадцятий фестиваль незалежної музики «Стрічка», який традиційно провели на території колишньої Стрічкоткацької фабрики. Цьогорічний фестиваль зібрав понад 50 артистів на семи сценах, перетворивши індустріальний простір фабрики на масштабний мультижанровий музичний майданчик. Головна ідея фестивалю – створення єдиної «стрічки» з музики, світла, архітектури та спільноти відвідувачів, де кожен елемент є частиною великої цілісної картини. Особливістю «Стрічки – 2026» стала різноманітність сценічних форматів. Найбільший танцювальний майданчик «Двір» приймав живі виступи українських музикантів та діджейські сеті. Частина програми була орієнтована на презентацію нових локальних проєктів та прем'єр, а для військовослужбовців організатори передбачили пільговий доступ за попередньою реєстрацією.

17–30 травня у Львові пройшла 45-та едіція Міжнародного фестивалю музичного мистецтва «Віртуози». Організатором традиційно виступила Львівська національна філармонія імені Мирослава Скорика. Лейтмотив цьогорічного фестивалю «Віртуозність – в усьому: усе найкраще у світі створене золотими руками віртуозів своєї справи». Події відбувалися у Львівській національній філармонії, Львівській національній опері, просторі ZAG, Шевченківському гаю, об'єднавши симфонічні, камерні, освітні та міжжанрові проєкти. Фестиваль відкрився масштабною програмою Академічного симфонічного оркестру Львівської філармонії, де прозвучали Другий концерт для віолончелі Є. Станковича, Шоста симфонія Б. Мартіну та Сьома симфонія А. Дворжака. Вечір задав загальний тон фестивалю – поєднання класичної традиції з сучасним виконавським баченням. Вже традиційно камерний оркестр «Академія», що зініціював фестиваль ще в 1982 році, запропонував слухачам «Віртуозів 2026» наскрізну програму «Від Вівальді до Скорика». Академічний симфонічний оркестр Луганської філармонії разом із диригентом І. Остаповичем і солістом А. Макаревичем презентував концерт «Симфонія Незламності» з романтичними та сучасними українськими симфонічними текстами. Окремим блоком стала програма «Коломийка 2.0» у Шевченківському гаю, що включала нові аранжування української інструментальної музики, зокрема твори для цимбалів і сопілки, а також прем'єрні композиції М. Корчинського, які поєднали фольклорну основу з сучасним звучанням.

6 травня у Кропивницькому стартував XXIX Всеукраїнський фестиваль камерної та симфонічної музики «Травневі музичні зустрічі», що охопив концерти професійних колективів, сольні виступи та проекти за участю юних музикантів. Фестиваль відкрила концертна програма «Європейська класика та українська пісня» у виконанні камерного оркестру «Концертіно» під керівництвом Н. Хілобової та гостей зі Львова – піаніста С. Григоренка і баритона О. Зозулі. 17 травня обласна дитяча філармонія провела програму «Мелодія дитячих сердець», яка об'єднала вихованців провідних музичних шкіл Кропивницького. 25 травня «Травневі музичні зустрічі» завершилися масштабним концертом «Симфонія свободи». На сцені обласної філармонії вперше виступив Академічний симфонічний оркестр Львівської національної філармонії. У програмі прозвучали твори українських композиторів М. Скорика та Є. Станковича, а також музика Я. Сібеліуса. Солістом виступив флейтист М. Сосновський, диригент – І. Муравйов.

11–13 травня у Житомирі відбувся XVI Міжнародний фестиваль інструментальної музики «Сонячні кларнети», в межах якого на сценах міста звучали кларнет, саксофон, флейта та інші духові інструменти у виконанні солістів національних оркестрів, лауреатів міжнародних конкурсів і молодих віртуозів із різних регіонів України та з-за кордону. Форум поєднав концертну та конкурсну програми, творчі зустрічі та майстер-класи. Кульмінацією події став VI Міжнародний конкурс виконавців на кларнеті та саксофоні «Сонячні кларнети», а завершив мистецький захід гранд-концерт Національного президентського оркестру.

24 травня у Рівному під гаслом «Місто, яке звучить» розпочався IV Міжнародний музичний фестиваль «Рівненські класичні резиденції». Цьогоріч форум виступив простором не лише музики, а й культурної пам'яті, об'єднавши виступи відомих віртуозів, молодіжні колективи та краєзнавчі заходи. З нагоди відкриття у Залі камерної та органної музики Рівненської обласної філармонії пройшов урочистий концерт за участю альтистки К. Супрун, віолончеліста та композитора З. Алмаші у супроводі Академічного камерного оркестру. Програма поєднала сучасну українську музику з класичним репертуаром, задавши тон усьому фестивалю, який триватиме до 25 червня.

Візуальні мистецтва

12 травня з нагоди 90-річчя художника-живописця І. Марчука президент України В. Зеленський підписав указ про відзначення митця орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня. Державну нагороду надано за вагомий особистий внесок у розвиток образотворчого мистецтва, багаторічну плідну творчу діяльність, високу професійну майстерність. Цього дня у столичному Мистецькому центрі «Шоколадний будинок» (філія Національного музею «Київська картинна галерея») за ініціативи Офісу Президента України та за підтримки Міністерства культури України відкрито масштабну постійну експозицію «Іван Марчук. Музейні колекції», яку склали 40 знакових картин із колекцій 11 музеїв Києва, Львова, Сум, Луцька, Івано-Франківська та Канева (Черкаська обл.). Виставка охоплює творчий шлях митця від кінця 1960-х років до сьогодення. Представлено роботи різних періодів: від знакової «Шевченкіани» до пейзажів, написаних

унікальною авторською технікою пльонтанізму. Спеціально для проєкту І. Марчук передав три нові абстрактні мальовничі фантазії, створені у Відні. Також у Тернопільському обласному художньому музеї до 90-річчя митця презентовано виставковий проєкт під назвою «Іван Марчук. Поза межами можливого». Експозиція об'єднала твори з фондів художнього та краєзнавчого музеїв, рідкісні картини з приватних колекцій. Частиною виставки стали світлини І. Марчука, виконані власним кореспондентом Укрінформу О. Снітовським, та серія шаржів на іменинника від художника М. Дмитруха. На відкритті проєкту відбулося вручення обласної премії імені Івана Марчука для обдарованої молоді Тернопільщини. У номінації «Живопис» лауреаткою стала А. Карпій за роботу «Кобзарева пісня». У номінації «Графіка» премію отримала Х. Чорнобай із твором «Іван Марчук: пльонтаний всесвіт».

5–26 травня у Києві в історичному просторі «Будинку митрополита» на території Національного заповідника «Софія Київська» базувався інтерактивний мистецький проєкт «Call Signs/Позивні» про феномен військових псевдонімів. Мета створення експозиції – розкрити трансформацію цивільних у воїнів через реальні історії, втілені у живописі, графіці, фотографії, аудіоноVELах та діджитал-арті. Автори ідеї – художниця Т. Пранчук та військовослужбовці О. Паляничка і Д. Проскурін. Центральним елементом виставки є «Дерево позивних» – патріотична робота Т. Пранчук, виконана у традиційному чернігівському стилі вишивки.

15 травня у виставкових залах Центрального будинку художника Національної спілки художників України у Києві відбулося відкриття XIII Всеукраїнської виставки-конкурсу імені Георгія Якутовича. Проєкт зосереджений на збереженні професійного діалогу між поколіннями митців та демонстрації різноманіття графічних технік. Окрім номінацій у традиційних напрямках, таких як естамп, акварель, оригінальна та книжкова графіка, оргкомітет цього року вперше запровадив категорії «Рисунок» та «Міні-графіка». На виставці було представлено понад 100 творів десятків художників із різних мистецьких осередків України. Серед учасників – такі автори, як В. Сидоренко, О. Белянський, О. Тітов, Н. Ніколайчук, М. Кочубей та інші. Особливе місце в експозиції посіла знакова ліногравюра Г. Якутовича. Проєкт реалізували: Міністерство культури України, Національна спілка художників України, Секція Київська організація НСХУ.

7–10 травня у столичному просторі «Lavra Gallery» пройшов ярмарок сучасного мистецтва *ART KYIV 2026*. Учасниками стали близько двох десятків галерей, зокрема «Mironova Gallery», «Abramovich Art», «Goldens», «Dymchuk Gallery», «The Naked Room», «Portal 11», «Mercury Art Center» а також незалежні платформи і спільноти. Серед візуальних акцентів ярмарку – робота В. Манжоса (Waone) «Sanctuary of Rose», проєкт С. Рябченка «Сад Вічної Весни. Пробудження», а також кераміка Н. Мурашкіної та графіка Н. Цоя. Крім виставкової частини, *ART KYIV* включав насичену публічну програму: лекторій, перформанси та кураторські експерсії.

28 травня галерея *Avangarden* запустила масштабну культурну ініціативу, присвячену Києву. Програма складалася з виставки, нового формату міських

прогулянок та випуску мистецького путівника. Центральною подією проєкту стала мультидисциплінарна експозиція «Місто сили» в галереї *Avangarden*. На виставці представили роботи українських митців різних поколінь, які досліджують Київ як простір пам'яті, культури та внутрішньої стійкості через живопис, фотографію, графіку, скульптуру і поезію. Серед авторів: С. Базилев, О. Гребенюк, О. Кондаков, В. Манжос, С. Майдуков, О. Придувалова та інші. Продовженням проєкту став дводенний культурний маршрут *Kyiv Art Days* (30 та 31 травня), який синхронізував музеї, галереї та незалежні артпростори в межах єдиної програми подій – від презентацій виставок і *artist talks* до перформансів і кураторських екскурсій. Щоб у цьому було легко зорієнтуватися, організатори підготували *Kyiv Art Guide*, друковану та цифрову мистецьку мапу Києва.

У київських музеях й інших мистецьких просторах розпочали роботу виставкові проєкти: «Поза часом і простором» – творчий доробок художника та архітектора В. Чернявського (Центральний будинок художника НСХУ); «Disco Art: у ритмі світла» – живопис, відеоарт і перформанс із динамічним освітленням та музичним супроводом: інсталяція від художників Голого й О. Тістола (Національний художній музей України); «Геометрія світла» – геометричні картини та ікони у неовізантійському стилі Р. Поступаленко, «Твоє Світло» – картини Г. Криволапа, Г. Гідори та великоформатні малюнки Г. Миронової (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Закарбовано / Загартовано» – графіка ветерана «Азову» В. Кулагіна (Національний музей історії України); «Стан душі» – декоративний живопис І. Вапнярської та художня кераміка В. Дромарецької (Національний музей декоративного мистецтва України); «Проект 12» – живописні роботи С. Сметанкіна, присвячені бойовому шляху батальйону «Вовки Да Вінчі» та роти «Гонор» (Національний музей історії України у Другій світовій війні); «Chavvah – означає „жива”» – проєкт художниці А. Тихої до Дня матері (галерея «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська»); «Дві долі, два шляхи – одне серце» – живопис мисткинь Т. Мітакі та В. Краєвської (галерея «Брама Заборовського» Національного заповідника «Софія Київська»); «Першообрази» – пейзажі та натюрморти А. Криволапа (галерея Олександра Брея); «Архітектура взаємин» – Український Дім очима відвідувачів на фотовиставці (Національний центр «Український Дім»); «Мій дім – мій хаос» – живопис П. Бойка (артгалерея Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв); «Вавилон. Точка перетину» – фотографії Я. Савченка та А. Прасоленка (простір *PEN Ukraine*); «Корені ростуть тихо» – живопис К. Дацюк (ЦСМ «Білий Світ»); «Захищені» – графіка, живопис, фотографії, відео, інсталяції та документація перформативних практик художниці Г. Андрусенко («Dymchuk Gallery»); «Пластика хаосу» – твори сучасних українських художників із колекції галереї, «Нетрі» – живопис О. Литвиненка та О. Малих (галерея «Imagine Point»); «Sacrum» – сакральний проєкт О. Сухоліта: скульптури, барельєфи, живопис і графіка («MB Art gallery»); «Kyiv Posters» – серія плакатів про Київ мовою дизайну, ілюстрації та типографії (культурний простір «Squat 17b»); «Реальність як форма божевілля» – колажі мисткині І. Коваль («Eye Sea Gallery»); «Мистецтво і місто» –

живопис, графіка, скульптури, фотографії та інсталяції 23 художників, які досліджують тему міського простору («Voitok Gallery»); «Місто як матерія» – живопис, текстиль, об'єкти, відеоарт М. Власова, А. Гаєвої, О. Радіоновой, Л. Федоренко, О. Солонька (Будинок архітектора); «Форма неосаяжності Людмили Мешкової» – керамічний живопис н. х. України Л. Мешкової («Nano Ceramica»); «Хтонічні наративи» – візуальні інтерпретації українських міфів, казок та легенд Ф. Тетянича, І. Чічкана, Л. Семикіної та інших митців (артпростір «ТАМ»); «Покоління війни» – понад 100 робіт переможців XX Міжнародного художнього фестивалю *МАЛЮЙ.UA*: живопис, графіка, колажі, батик, діджитал-арт (Центральний парк культури і відпочинку Києва).

15–17 травня в Івано-Франківську після семирічної перерви відбувся міжнародний фестиваль «Свято ковалів – 2026» під гаслом «Кувати майбутнє». На фестивальному майданчику біля мистецького комплексу «Бастіон» відвідувачі мали можливість спостерігати за процесом створення художніх виробів із металу. Майстри з України та з-за кордону демонстрували різні техніки художнього кування та знайомили гостей із традиціями ремесла. Головною творчою подією свята стало колективне виготовлення скульптурної композиції «Єдність – наша сила».

У різних куточках країни було відкрито нові експозиції, серед яких: «Першообрази» – живописні роботи А. Криволапа (Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького разом із ГО «Музей авангарду»); «Honori et Patria / Честь і Батьківщина» – творчі дослідження Є. Равського на тему військових нагород: від фронтових ескізів до «Залізного Лева» (Палац Потоцьких Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького); «Виставка до дня міста. Музей реальності» – роботи митців, які осмислюють поняття тилу в умовах війни: Г. Гак, Ж. Кадирової, П. Ковача, С. Майдукова, Я. Малащука та Р. Хімея й ін., «Я буду носити це з собою» – пейзажі Р. Тремби (Львівський муніципальний мистецький центр); «Текстиль малих форм» – мінігобелени, колажі, арт-об'єкти тощо невеликого формату від митців з усієї України, серед яких О. Парута-Вітрук, Н. Шимін, Н. Пікуш та ін. (артцентр «Дзига» у Львові); «Без зайвого» – живопис С. Гая («Shum Art Gallery» у Львові); «Докази життя» – три фотографічні проєкти С. Мельниченка: «Татування війни», «Попід Дніпром» та «Плівки з передової: фотографії, листи й артефакти українських військових» (ЦСМ «ЄрміловЦентр» у Харкові); «Коріння» – дві серії робіт Н. Величко, присвячених темі дому (ARTпідвал Харківської муніципальної галереї); «Квітковий рай» – пейзажі та натюрморти М. Кондурової (Дніпровський Будинок мистецтв); «Стан, що формує простір» – проєкт харківської графіті-художниці Луїзи *Chira* (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку); «Одеса, Техас» – живопис, графіка та інші художні практики художників В. Трубіної, Т. Черкасової, Ю. Пікуля, В. Буднікова, А. Варги, С. Торбінова, Д. Микитенка («LU Gallery» у Луцьку); «Формотворчі візії Тетяни Лукашевич» – гобелени, батика, аплікації, а також живописні диптихи та триптихи художниці, «Мистецтво на війні і не тільки» – картини Р. Міненка, виконані у техніці мікрографіки (Рівненський обласний краєзнавчий музей); «22 картини» та «Червона доріжка» –

живопис Р. Котерліна одразу в двох просторах (Музей мистецтв Прикарпаття та «Підземний Перехід Вагабундо» в Івано-Франківську).

Музейна справа

13 травня Національний музей «Київська картинна галерея» презентував виставку «Ілля Рєпін. Реаліст і мрійник». В експозиції представлені живописні та графічні роботи митця, а також історичні матеріали з колекцій самої Галереї, Національного музею Тараса Шевченка та Національного художнього музею України. Вперше від початку повномасштабного вторгнення відвідувачі мають нагоду побачити твори з найбільшої в Україні збірки доробку майстра, зокрема, його картини «Голгофа», «Миколай Мирлікійський...», «Поприщина», подорожні начерки 1880 року (українські хати, постаті селян, зарисовки козацької атрибутики), а також портрет Кобзаря та посмертний портрет історика М. Костомарова. Артпроект реалізується у співпраці з Громадською організацією «Київська культурна ініціатива» в межах програми *MUSEUM FUTURES*, яку впроваджують *RIBBON International* та «Мистецький арсенал» разом із ГО «Спільнота Мистецького арсеналу».

1 травня у Скарбниці Національного музею історії України розпочав роботу новий проєкт «Коштовний спадок Козацької України». Основною метою творців виставки є відкриття феномену українського бароко, який є невід'ємною частиною національної ідентичності. 27 оригінальних витворів українського золотарства дозволяють зануритися в атмосферу другої половини XVII–XVIII століття, коли на теренах лівобережної України постала козацька держава – Військо Запорозьке (Гетьманщина). Ці предмети є вкладами (пожертвами, дарунками) до православних храмів представників різних соціальних верст – від гетьманів до простих козаків. Експозиція знайомить глядача з конкретними історичними постатями – гетьманом Іваном Мазепою, представниками генерального старшини, полковниками й сотниками, кошовим отаманом Павлом Козелецьким, духовними особами, майстрами-золотарями, козаком Решетилівської сотні Павлом Шкурупієм, київськими містянами.

18 травня на території Михайлівського Золотоверхого монастиря відкрили музейно-археологічний простір «Надбрамна церква та Київ X–XIII століть». Проєкт реалізовано за участю Державного історико-архітектурного заповідника «Стародавній Київ», археологів, волонтерів і меценатів. Новий простір розташовано безпосередньо над залишками Надбрамної церкви XII століття, яка водночас виконувала функцію в'їзної брами монастиря. Відвідувачі можуть побачити законсервовані фундаменти споруди та ознайомитися з матеріалами, що розповідають про розвиток Києва доби Русі.

29 травня у музеї «Кам'яниця київського війта» на столичному Подолі працювала оновлена постійна експозиція після завершення реставраційних робіт. Музей розташований у найстарішій збереженій житловій кам'яниці Києва – пам'ятці українського бароко кінця XVII – початку XVIII століття, а експозицію присвячено історії київського самоврядування від часів Магдебурзького права до

сучасності. Тут розповідають про діяльність війтів, розвиток міського управління, права громади та повсякденне життя киян упродовж кількох століть. У залах представлені рукописи, старовинні карти та святині іконостасу собору Києво-Печерської лаври. Доповнюють панораму старовинні меблі з чернечих келій Флорівського монастиря та автентичні подільські двері, врятовані після масштабної пожежі 1811 року. Немало інформації і про добродійців.

15 травня в Національному музеї імені Андрея Шептицького у Львові презентовано масштабну ретроспективну виставку «Олександр Мурашко. Кольорові модуляції». Проект підготував Національний художній музей України до 150-річчя від дня народження художника-модерніста Олександра Мурашка. Експозиція об'єднала понад 60 живописних і графічних робіт із колекції NAMU та львівського музею, дозволяючи простежити весь творчий шлях митця. У показі – найвідоміші його картини «Парижанки», «Благовіщення», «Дівчина у червоному капелюсі», «Селянська родина», «Квіткарки», а також менш знані твори та графічні аркуші. Окрему цінність становлять рідкісні архівні світлини, біографічні документи Мурашка та малюнки, виконані у техніці сангіни й пастелі.

Експонати з музейних і приватних колекцій сформували нові виставки: «Херсон. Шовкуненко. Врятоване» – дев'ять картин художника О. Шовкуненка з колекції Херсонського обласного художнього музею, які вціліли після пограбування закладу окупантами у 2022 році (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Шевченко. Повернення додому» – оригінальні роботи Т. Шевченка, зокрема, віднайдена акварель «Вигляд на Михайлівський Золотоверхий монастир у Києві» («Будинок митрополита» Національного заповідника «Софія Київська»); «Стефанія Шабатура. Вогонь спротиву» – твори мисткині-шістдесятиці: гобелени, килими, ліжники, верети, тканий одяг, акварелі та графіка, які раніше не експонувалися (Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького); «Мирне Поле. Сільська фотографія» – архівні світлини 1950–1960 років із прифронтового села Терсянка на Запоріжжі, виявлені командою ГО «Гуляйпільські старожитності» (простір «Після тиші» у Львові); «Порцеляновий ренесанс» – маловідомі скарби зі збірки Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького, що охоплює XVII–XX ст. (музей-заповідник Олеський замок на Львівщині); «Ластівка» з Кривих Ровень» – близько 200 малюнків гуцульської художниці та казкарки П. Плитки-Горицвіт (Івано-Франківський краєзнавчий музей); «Острозька Реліквія» – факсимільні видання рукописних церковних книг, сучасні переклади Святого Письма українською мовою, реконструкція друкарського верстату Івана Федоровича, а також видання Острозької Біблії в перекладі о. Рафаїла Турконяка (Національний університет «Острозька академія»).

Міжнародний день музеїв

Міжнародний день музеїв, який у світі відзначають 18 травня, пройшов під гаслом «Музеї об'єднують розділений світ». Аби привернути увагу до культури й історії, українські музеї підготували спеціальні тематичні програми. Переважна більшість заходів мала вільний доступ для всіх охочих. Зокрема у Києві до акції долучилися такі інституції: Національний музей мистецтв імені Богдана та

Варвари Ханенків (квест «(Не) дивіться вгору», апсайклінг-майстерня «Колаж та об'єкт» із М. Макаренка та Ю. Москаленко, екскурсія «Дворик Ханенків. Історичний огляд» з Є. Осауленком, концерт Є. Дубовика на спільному подвір'ї зі *Squat 17b* та ін.); Національний музей «Київська картинна галерея» (лекція «Вітражі Музею: Генеза. Доля» від художниці та дослідниці О. Кондратьєвої та екскурсія виставкою «Колір» за участю автора творів – художника П. Лебединця); Національний музей історії України (презентація факсимільного видання Турівського Євангелія, інтерактивна екскурсія «Поговоримо PRO музей»); Музей кіно Довженко-Центру (лише на один день відкрито виставку «У грандіознім сонцетанці, в космічній клекоті тортур» та фотопроєкт Едді ван Вессела «Стан волі»); Національний музей Голодомору-геноциду (презентація нового інтерактивного заняття для дорослих і дітей «Місто надії: Київ 1933») та інші. У Львові до Міжнародного дня музеїв реалізовано триденну програму, яка включала десятки локацій та подій – виставки, екскурсії, лекції, інтерактиви, майстер-класи та творчі зустрічі. Серед них: сенсорні інтерактиви «На дотик. На слух. По-іншому» у Музеї у темряві «Третя після опівночі»; концерт органної музики та інтерактивний квест у Львівському музеї історії релігії; відкриття виставки «Щоденники окупації» у музеї «Територія Терору» тощо. Різноманітні активності для відвідувачів запропонували також: Одеський художній музей (приймав гостей у зоні спільної рефлексії «Як музей єднає», у просторі колажування, а також у дворі музею на майстер-класі з олійного живопису); Миколаївський краєзнавчий музей (відкриття виставки до 100-річчя заснування Історико-археологічного заповідника «Ольвія», виставка костюмів проєкту «Тетя Щаслива», археологічна майстерня на внутрішньому музейному майданчику, античний кінозал, театралізовані екскурсії експозиційними залами та інші розваги); Дніпровський художній музей (особлива тематична екскурсія з музичним привітанням від юних віртуозів Дніпровської дитячої музичної школи № 1 в межах акції «Ніч музеїв»); Запорізький обласний художній музей (презентація нової виставки «Сюрреалістичний калейдоскоп»); Полтавський художній музей ім. Миколи Ярошенка (показ фільмів про музейну колекцію, майстер-клас «Створюємо музейний квиток»); Харківський літературний музей (фестиваль «Точка перетину», присвячений впливу тоталітарних систем на збереження пам'яті); Художній музей міста Луцька (презентація виставкового проєкту «Колекції. Твори українських художників другої половини ХХ – початку ХХІ століть із зібрання Волинського краєзнавчого музею»); Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку (проєкт «Ніч у Музеї Корсаків: мистецтво, що об'єднує»: імерсивна вистава «Космогонія», перформанси, майстер-класи, екскурсії, прем'єра документального фільму «Двері у "Київський острів"» режисерки С. Федонюк); Волинський краєзнавчий музей (ХVІ Круглий стіл «Музейна справа на Волині за роки незалежності України: історія і трансформація»); Суми (фестиваль «Ніч музеїв» – понад два десятки заходів, зокрема: крафтовий і мистецький ярмарки, перформанс «Навіть коли триває війна – також триває любов», виставка робіт огляду-конкурсу премій Національної спілки архітекторів України) та інші.

Сучасні цифрові практики у сфері збереження культурної спадщини

У Києві Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків відкрив доступ до своєї колекції у форматі онлайн. На новій платформі можна роздивлятися музейні предмети у будь-який зручний час, коли основна експозиція залишається в безпеці та тимчасово недоступною для публічного огляду. Поки що ресурс працює у тестовому режимі, триває його вдосконалення та наповнення. Наразі там виклали перші 99 предметів мистецтва, а згодом на сайті з'явиться вся колекція Музею Ханенків. Твори можна сортувати за матеріалами, технікою виконання, місцем створення тощо. Усі дані взято з нової цифрової системи *Collective Access* – сучасної бази, за допомогою якої музейники тепер ведуть облік своїх фондів.

Національний заповідник «Києво-Печерська лавра» отримав мобільну станцію цифровізації *ARK III* – інноваційний комплекс, який допоможе оцифровувати й зберігати культурну спадщину України в умовах війни. Проект *Ark for Ukraine* реалізується в межах міжнародної ініціативи «Підтримай українську культуру», започаткованої Міністерством культури України разом із Національним музеєм Чеської Республіки у партнерстві з Фундацією родини Карела Комарека. Новий мобільний комплекс дозволить створювати високоточні цифрові копії музейних предметів, археологічних артефактів, ікон, стародруків та інших об'єктів культурної спадщини, що перебувають під загрозою через російську агресію.

Кіномистецтво

Режисерку та документалістку А. Коваленко відзначено орденом «За заслуги» III ступеня. Ця нагорода є визнанням багаторічної професійної діяльності, послідовної громадянської позиції та важливої адвокаційної роботи задля захисту прав постраждалих від воєнних злочинів росії.

10 травня у Києві відбувся вечір-триб'ют до 90-річчя режисера та оператора Юрія Іллєнка. Подія стала частиною ретроспективи «Юрій Іллєнко: 90 років наперекір усьому», що стартувала 27 квітня у Чернівцях. Організатор – кінофестиваль глядацького кіно «Миколайчук OPEN» у співпраці з родиною Іллєнків, Національною спілкою кінематографістів та кінотеатром «Оскар». У програмі вечора – показ фільму «Лісова пісня. Мавка» та ексклюзивна експозиція живопису режисера з приватного архіву родини (портрети, іконопис, колажі та постери).

6 травня Національний центр Олександра Довженка розпочав ретроспективу вітчизняного кіно 1990-х, присвячену 35-річчю незалежності України. Програму сфокусовано на знакових стрічках, що відображають становлення української кіномови, як-от перший фільм ретроспективи – «Самотня жінка бажає познайомитися» (1986) В. Криштофовича.

22–24 травня Довженко-Центр та кінотеатр «Жовтень» уже вчетверте провели «КиївКіноФест» – фестиваль класичних українських фільмів, знятих у столиці та присвячених столиці. Підзаголовком нинішньої події став «Київ Незалежний», а фільмом-відкриття – «Тупик» (1998) Г. Кохана, заново відсканований

спеціально для «КиївКіноФесту». Глядачам також показали кінокартини «Розпад» (1990) М. Белікова, «Мийники автомобілів» (2001) В. Тихого та добірку короткого метру «Київ Незалежний».

До 100-річчя української анімації, що відзначатиметься у 2027 році, Національна спілка кінематографістів України започаткувала цикл тематичних вечорів, які включатимуть перегляди класичних робіт, нових студентських проєктів та обговорення розвитку галузі. Перша подія цього проєкту відбулася 19 травня у столичному Будинку кіно та була присвячена творчому спадку режисера, художника та педагога Євгена Сивоконя. Модераторами зустрічі виступили кінознавець Н. Гриценко та режисер С. Коваль.

У широкий прокат вийшли українські фільми: «На драйві» А. Литвиненка; «Втомлені» Ю. Дуная; «Хрещатик 48/2» Д. Авдєєва.

Література

28–31 травня у Києві в Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький Арсенал» тривав XIV Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал», який вмістив насичену програму та книжковий ярмарок. Події відбувалися одразу на декількох майданчиках: Головній, Літературній, Вуличній, Авторській, Дискусійній, Видавничій сценах, у Літературному саду, Лекторії, просторі *BookLab* та підлітковому просторі. Загалом це понад 240 заходів – публічних дискусій, лекцій, презентацій, авторських та поетичних читань, розмов, воркшопів, музичних подій, перформансів, автограф-сесій. Свої стенди на фестивалі презентували 111 великих, 25 малих видавництв, книгарня *book.ua*, військові та волонтерські ініціативи. 12 художників-графіків представили свої роботи на Ярмарку ілюстраторів. У просторі також експонувалися 15 виставкових проєктів, що поєднали творчість сучасних художників, документалістику, архівні практики та осмислення українського досвіду війни. Фокус-тема цього річ – «Нести свою свободу». Її куратором став журналіст, правозахисник і ветеран війни М. Буткевич. Письменник, військовослужбовець і волонтер А. Любка курував програму письменників. Також у дні фестивалю відбулися події в межах Основної, Дитячої, Професійної та Перформативної програм. Спеціальні програми підготували: кураторки І. Славінська та Л. Морозова, «Літературна лабораторія для підлітків» та Підліткова рада Мистецького арсеналу, Фестиваль перших п'єс і Театр ветеранів. Понад 230 гостей з України та з-за кордону взяли участь у подієвій частині міжнародного форуму. Особливу увагу відвідувачів привернули: розмова з лауреаткою Нобелівської премії з літератури О. Токарчук (Польща), публічна дискусія з О. Забужко на тему «Де ми зараз як культура: ми перемагаємо чи програємо», нові тексти від С. Жадана та інші. Під час фестивалю було представлено традиційну «Вітрину новинок», що втілюється з 2015 року в співпраці з медіаресурсом «Читомо». XIV Книжковий Арсенал було організовано у співпраці з ГО «Спільнота Мистецького арсеналу» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та БО «Фундація Множина».

7–10 травня у Львові близько пів сотні авторів – військовослужбовців і ветеранів, волонтерів і громадських діячів з усієї України, зібрав VIII Всеукраїнський форум військових письменників. У програмі – літературні зустрічі у школах та громадах Львівщини, платформа пам'ятування, інтерактивний показ вистави «Директор ліфта» від Театру Нескорених, авторські читання та зустрічі з молоддю. За традицією, розпочали форум із вручення літературної премії імені Василя Паламарчука «Військовий непотріб». Її заснували на честь письменника та військового, який загинув на Донеччині у 2024 році. Цьогорічними лауреатами премії стали Г. Федосенко – за книгу «Ми Вас Туди Не Посилали: Велика та смішна воєнна Куміада», та Р. Дронюк – автор збірки гумористичних оповідань «Притрафунки Вуйка Місі». Окрему відзнаку отримали військовослужбовець О. Петриченко та його дружина Т. Тумасянц – за документальну виставу, створену на основі власного бойового досвіду та історій побратимів. Організатором заходу є Львівська обласна бібліотека для юнацтва ім. Романа Іваничука.

16 та 17 травня у Вінниці в межах Європейського вікенду пройшов XIV *VinBookFest* – книжковий фестиваль під гаслом «Історії, які єднають покоління». Цьогоріч на захід зібралося майже 80 письменників і два десятки українських видавництв. Амбасадором книжкового ярмарку став генеральний директор видавництва «Ранок» В. Круглов. На фестиваль завітали В. Шкляр, В. Запека, Д. Чекалкін, Л. Дашвар, І. Роздобудько, С. Талан, В. Добрянський, С. Дерманський, Д. Корній та багато інших авторів. У просторі живих історій *BookHub*, на локаціях просто неба, розгорнулися творчі зустрічі, панельні дискусії, презентації – загалом 35 заходів. Окремо працював «Вінницький літературний простір» – локація, де можна було поспілкуватися з місцевими літераторами. Для дітей і дорослих організатори облаштували інтерактивні тематичні майданчики з іграми, квестами й вікторинами. Гості *VinBookFest* мали можливість залишити книги для захисників, які проходять лікування та реабілітацію у медичних закладах Вінниці. Акцію вже четвертий рік поспіль реалізовує Вінницька міська централізована бібліотечна система. Крім того, більш як шість сотень книг передали у фонди місцевих бібліотек видавці та письменники.

7–10 травня в Івано-Франківську відбувся V Книжковий фестиваль «Слово», який згуртував навколо себе читачів, авторів, бібліотекарів, видавців, освітян із різних куточків України. Основу літературного дійства становили книжковий ярмарок, зустрічі з письменниками, презентації новинок, панельні дискусії про читання та роль бібліотек у сучасних умовах та благодійна складова – забезпечення військових книгами. До організації події вже третій рік поспіль долучилася Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого, а серед почесних гостей фестивалю були генеральний директор установи О. Сербін і президентка Української бібліотечної асоціації, заступниця директора бібліотеки О. Бруй. Під час благодійного концерту генерального директора Бібліотеки Мудрого О. Сербіна вдалося зібрати понад 10 тисяч гривень на підтримку 1129 зенітно-ракетного полку, підрозділу 1, дивізіону протиповітряної оборони.

Літературну премію імені Володимира Свідзінського, засновану Лігою українських меценатів та журналом «Київ», цього року присуджено поету Д. Чистяку за добірку віршів «Скляна зоря» та Б. Щавурському за поетичну книгу «Кафка для Телесика».

Бібліотечна справа. Промоція читання

Онлайн-книгарня *MEGOGO BOOKS*, яка об'єднує книжкові клуби та читачькі спільноти з різних регіонів України, запустила всеукраїнську онлайн-платформу «Хаб книжкових клубів». На момент запуску хаб працював у пілотному форматі та містив понад 100 верифікованих читачьких об'єднань. Серед них – клуби при медіа, університетах, книгарнях, зокрема *The Ukrainians Media*, *Kyiv Bookworms Club*, книжковий клуб «Української правди», читачький клуб НаУКМА, *OnlyBooks*, «Вовчиці», «Читанка» та інші. Основні можливості хабу: пошук клубів за містом; інтерактивна мапа; вибір формату участі (офлайн, онлайн або змішаний); пошук за жанровими уподобаннями; можливість додати власний клуб до каталогу. За даними проєкту, найбільше літературних спільнот зареєстровано в Києві, далі йдуть Львів та Івано-Франківськ. Мета «Хабу книжкових клубів» – популяризація читання, створення мережі для спілкування читачів по всій Україні та за її межами.

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,3. Б/т. Зам.35. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12